

Madame Louise

Pest rózsája, avagy a kaméliás hölgy számos Krúdy-regényben és novellában felbukkan, mint a korabeli főváros közismert figurája. A rejtélyes hölgy, A vörös postakocsi és az Őszi utazások... című regényekben madame Louise néven vesz részt a cselekményben. Mint a legtöbb Krúdy-frás hőse, ő is valóságos személy volt, akinek viselt dolgából az író szemernyit sem talált ki.

A madame Louise „fedőnév” Pilisi (családi nevén: Schumayer) Rózát takarja, aki 1857-ben született; apja, Schumayer Ignác 48-as honvéd százados, Klapka segédtisztje. Pilisen nevelkedett a nagyszüleinél, ám tizenhat éves korában megszöktette egy katonatiszt. Pilisi Rózának nyoma veszett, majd Pesten, egy Szerzita téri virágüzletben bukkant fel, ahová egyre-másra térnek be a gavallérok a szép kisasszony hírére. Végül is az ifjú Apponyi Albert karolta fel, lakást bérelt neki az Arany Sas fogadóval szemben, a mai Semmelweis utcában. A főváros legjobb német és francia nyelvmestereivel taníttatja, s angol társalkodónőt fogad, aki vigyáz az ifjú hölgy erkölcsére, hiszen a hódolók szinte minden éjszaka szerenádot adnak az ablaka alatt. Magas rangú jötevője több külföldi utazásra is elküldi.

Néhány év alatt nagyvilági dáma vált Pilisi Rózából. Pest rózsájának kezdik hívogatni, s Ambrus Zoltán ragasztja rá a kaméliás hölgy elnevezést. Róza ekkor már többre vágyott a bérelt lakásnál, s házat vásárolt a mostani Magyar utcában, a Károlyi-kertre néző erkéllyel. Az épületet részvénytársasági alapon vette, vagyis minden hódolónak, aki a házban kellemes órákat szeretett volna eltölteni, részvényjegyzési joga volt. Ebben az időben már Batthyány Elemér Róza első számú gavallérja, aki haláláig leghívebb barátja is maradt.

„Saját otthona volt, ahol vendégeit mindig fehér ruhában, Blahánés kedvvel, puzsgós, franciás szellemességgel, alázatosan várta a lépcsőfeljárónál. Úrnő volt, s rabnő egyszerre. A szerelem rabnője, királyok úrnője...” — írta

róla Krúdy egy hírlapi cikkben. A vörös postakocsiban pedig így jellemzi: „...érzelmes arcú, szelíd álmodozó tekintetű, könnyű fehér selyembe öltözött elegáns dáma... Madame Louise igen mulatságos nő, de nem szoktak azzal dicsekedni a nők, hogy házához járnak.”

Nők nem is nagyon fordultak meg a Magyar utca 20. szám alatt, kivéve Louise asszony „kémjeit”, akik állandóan hordták a híreket a ház úrnőjének. Mindenről tudott, ami a fővárosban történt, még az intimításokat is. Volt jó ismerőse — Thallóczy Lajos — a bécsi kabinetirodában, vele cserélte ki az udvari pletykákat a pesti információkkal. A legmagasabb körökkel érintkezett. Többször járt nála vizitben a velszi herceg, Milán szerb exkirály, meglátogatta az átutazó perzsa sah, de leadták nála névjegyüket politikusok és főrendek, nábobok és magas rangú katonatisztok, a magyar főrangú világ ismert személyiségei. Krúdy is gyakran megfordult madame Louise szalonjában, ahol Szemere Miklós is szívesen és gyakran mulatta az időt.

Írók és költők nélkül azonban Róza nem tudot élni, s Krúdy szerint mindig is csak beléjük volt szerelmes, mint ahogy 1894-ben is a fiatal Pekár Gyula miatt lőtte meg magát pisztollyal, de az öngyilkosság nem sikerült. (Azt viszont sohasem engedte, hogy egy férfi meghaljon érte.) Olyannyira kedvelte a tollforgatókat, még a legkorhélvebbeket is, hogy háza földszintjén ott-hont is berendezett a számukra. Pilisi Róza maga is szívesen írogatott, több könyve megjelent — legelső volt a Pitvpataty című elbeszélés-kötet —, sőt, 1898-ban még arra is vállalkozott, hogy a Magyar Figaró tárcaírója legyen.

Híres szalonja azonban lassanként megkopott. Utolsó fellángolása a trónörökös volt, Ferenc Ferdinánd, aztán az első világháború végképp elsöpörte Pilisi Róza nevét. 1931-ben halt meg, s csak a nagybeteg Krúdy emlékezett meg róla. „Senki nem bánhotta meg, hogy ismerte” — írta róla nekrológiájában.

(fehér b.)